

Popov gegn Frakklandi

Dómur frá 19. janúar 2012

Mál nr. 39472/07 og 39474/07

3. gr. Bann við pyndingum

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Hælisleitendur. Frelsisvipting. Börn.

1. Málsatvik

Kærendur eru Vladimir og Yekaterina Popov, kasakskir ríkisborgarar, ásamt tveimur börnum þeirra, fæddum á árunum 2004 og 2007 í Frakklandi. Kærendur sóttu um pólitískt hæli í Frakklandi eftir að hafa flúið þangað frá heimalandi sínu, Kasakstan, en þau höfðu sætt ofsóknum þar vegna rússnesks uppruna síns og trúar. Umsóknum þeirra um pólitískt hæli í Frakklandi var hafnað og þeim neitað um dvalarleyfi. Þann 27. ágúst 2007 voru kærendur handtekin og færð á lögreglustöð ásamt tveimur börnum þeirra. Þau voru vistuð á hóteli í Angers seinna þann dag. Daginn eftir voru þau flutt á Charles De Gaulle flugvöll þar sem átti að vísa þeim úr landi til Kasakstan. Flugið var fellt niður og því voru þau færð í flóttamannabúðir í Rouen-Oissel. Þann 29. ágúst 2007 var varðhald þeirra framlengt um tvær vikur. Þau voru svo aftur flutt út á flugvöll 11. september 2007, en aftur varð ekkert af því að þau færu úr landi. Dómari skipaði fyrir um að þeim yrði sleppt úr haldi, enda hefðu kærendur ekki átt sök á þeim tögum sem urðu á brottflutningi þeirra. Hinn 16. júlí 2009 fengu kærendur stöðu flóttamanna í Frakklandi á grundvelli þess að fyrirspurnir franska yfirvalda til yfirvalda í Kasakstan, og aflétting trúnaðar á hælissúmsókn í Frakklandi, hefðu gert það að verkum að þeim var talin hætta búin ef þeim yrði vísað aftur til Kasakstan.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur töldu að varðhald þeirra og barna þeirra í flóttamannabúðunum í Rouen-Oissel hefði brotið gegn 3., 5. og 8. gr. mannréttindasáttmálans.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn taldi að aðstæður fyrir fjölskyldufólk í flóttamannabúðum í Frakklandi væru á ábyrgð yfirvalda, þar með talið þau úrræði sem í boði væru fyrir börn. Þótt fjölskyldufólk væri aðskilið frá öðru vistfólki í flóttamannabúðunum í Rouen-Oissel þá væru einu rúmin sem boðið væri upp á þar stálgrindarrúm í fullri stærð en slík rúm gætu reynst ungbörnum hættuleg. Þá væri engin leikaðstaða fyrir börn á svæðinu og sjálflokandi hurðir á herbergjum hættulegar börnum. Ennfremur hefðu umboðsmaður mannréttinda frá Evrópuráðinu og Evrópunefnd um varnir gegn pyndingum bent á að flóttamannabúðir sem þessar hefðu neikvæð áhrif á sálarlíf ungra barna og samrýmdust ekki alþjóðlegum skuldbindingum um velferð barna. Alþjóðasamningar gerðu ríkjum einnig skylt að sjá til þess að börn þyrftu ekki að sæta varðhaldi til lengri tíma. Þó að tveggja vikna varðhald teldist almennt ekki langur tími, þá væri hann þó of langur gagnvart börnum sem þyrftu að búa í umhverfi sem ekki væri í samræmi við aldur þeirra. Börn kærenda, þriggja ára stúlka og ungabarn, hefðu þurft að búa við aðstæður sem hefðu þannig verið til þess fallnar að valda þeim andlegu áfalli. Dómstóllinn taldi að yfirvöld hefðu ekki metið til fulls þau neikvæðu áhrif sem varðhald gæti haft á ung börn við þessar aðstæður og því taldi hann að brotið hefði verið gegn 3. gr. sáttmálans gagnvart börnunum. Dómstóllinn taldi þó að gagnvart foreldrunum hefði ekki verið brotið gegn 3. gr. sáttmálans, m.a. af þeirri ástæðu að þau hefðu ekki verið aðskilin frá börnum sínum á meðan þau voru í haldi. Kærendur héldu því einnig fram að þau ættu yfir höfði sér illa meðferð ef þau yrðu send til Kasakstan og að það fæli í sér sjálfstætt brot gegn 3. gr. sáttmálans. Þar sem fjölskyldan fékk stöðu flóttamanna á meðan á málsmeðferð fyrir mannréttindadómstólnum stóð tók dómstóllinn ekki afstöðu til þessarar kröfu.

Um 5. gr.: Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að þó að börnin hefðu dvalist með foreldrum sínum í hluta flóttamannabúðanna sem eingöngu var ætlaður fjölskyldufólki, hefðu stjórnvöld ekki

tekið nægjanlegt tillit til aðstöðu þeirra og ekki fullreynt hvort önnur úrræði en varðhald kæmu til greina. Dómstóllinn komst því að þeirri niðurstöðu að brotið hefði verið gegn 1. mgr. 5. gr. sáttmálans um rétt til frelsis og mannhelgi gagnvart börnunum. Dómstóllinn taldi einnig að þó að foreldrar barnanna hefðu haft möguleika á að bera lögmæti varðhaldsins undir dómstóla, væru börnin sjálf í lagalegu tómarúmi. Réttur þeirra til slíks úrræðis væri ekki til staðar, þar sem hvorki var farið fram á brottvísun né varðhald barnanna sjálfra. Dómstóllinn taldi því að brotið hefði verið gegn 4. mgr. 5. gr. sáttmálans í tilviki barnanna.

Um 8. gr.: Sú röskun á fjölskyldulífi sem fólst í vistun fjölskyldunnar í umræddum flóttamannabúðum fór fram á grundvelli franskra laga um innflytjendamál sem höfðu það lögmæta markmið að hefta för ólöglegra innflytjenda og koma í veg fyrir glæpi. Dómstóllinn vísaði til þeirrar meginreglu, m.a. í alþjóðasamningum, að við ákvarðanir sem vörðuðu rétt barna skyldi beita þeim ráðstöfunum sem ætla mætti að barni væri fyrir bestu. Dómstóllinn tók einnig fram að Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna ásamt fleirum hefði talað fyrir því að barnafjölskyldum skyldu búin önnur úrræði en varðhald. Þar sem engin hættu var á að kærendur flýðu var varðhald ekki nauðsynlegt, sérstaklega þegar lítið væri til þess að þau voru vistuð á hóteli um tíma án vandkvæða. Þá hefðu yfirvöld ekki leitað annarra lausna á máli kærenda en að setja þau í varðhald og ekki reynt að flýta brottflutningi þeirra á neinn hátt. Þegar lítið væri til ofangreindra atvika og réttarþróunar í nýgengnum dómum varðandi hagsmuni barna í svipuðum aðstæðum, taldi dómstóllinn að hagsmunum barna væri ekki aðeins best borgið ef fjölskyldur hefðu tækifæri á að vera sameinaðar í varðhaldi heldur einnig að varðhaldsvist fjölskyldna með ung börn yrði takmarkað. Í þessu tilviki hefði tveggja vikna varðhald í lokuðu húsnæði ekki verið í samræmi við þau markmið sem stefnt var að. Því taldi dómstóllinn að brotið hefði verið gegn 8. gr. sáttmálans.

Í samræmi við 41. gr. sáttmálans dæmdi dómstóllinn franska ríkið til að greiða kærendum 10.000 evrur í miskabætur og 3.000 evrur í málskostnað.